

Ministerie van LNV
Directie Visserij
Dhr. Mr. Ing. A.J. Vermuë
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Bilthoven, 6 november 2009

Ons Kenmerk : 11.029 JHK/FB
Uw kenmerk : VIS 09/2591
Onderwerp : Aanpassingen Reglementen Visserijwet
Contactpersoon: Ir. J. Kamman / Mr. F. Boonstra

Geachte heer Vermuë,

Naar aanleiding van uw verzoek om een nadere toelichting en onderbouwing het volgende:

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de visstand in Nederland als gevolg van allerlei invloeden aan veranderingen onderhevig is. De belangrijkste verandering, de afgelopen jaren, is het langzaam verminderen van de voedselrijkdom van onze wateren. Dit heeft direct effect op de helderheid van het water en de hoeveelheid waterplanten. Ook de opwarming van ons milieu en de opkomst van exoten -zoals de verschillende kreeften- hebben effecten op het watermilieu en op de visstand.

De regelgeving wat betreft de minimummaten en de gesloten tijd voor aassoorten en vissoorten zijn enkele tientallen jaren geleden vastgesteld op basis van de toenmalige situatie en aan de hand van de toenmalige inzichten wat betreft de visstand en de bevissing. Daarom is het gezien alle veranderingen logisch om na zo'n lange tijd de regelingen nog eens tegen het licht te houden en zo nodig aan te passen.

1. Opheffing gesloten tijd voor de worm

Ons verzoek is niet bedoeld om de aalvisserij in de maanden april en mei te bevorderen, maar om het vissen op schubvis met een worm in deze maanden mogelijk te maken. De worm is een belangrijke aasoort voor het vissen op allerlei algemeen voorkomende schubvissoorten zoals blankvoorn, brasem, kolblei etc. Ook in de wedstrijdvisserij wordt het als een groot gemis ervaren dat in de voorjaarsmaanden deze algemeen gangbare aasoort niet mag worden gebruikt. Consequenties voor de te bevissen vissoorten zijn er niet omdat 'witvis' door (vrijwel) elke sportvisser wordt teruggezet. Door de terugzetplicht voor aal, is de eventuele vangst van aal in deze periode (voor zover deze overdag al wordt gevangen) ook geen probleem. Er is naar onze mening daarom geen reden meer voor dit verbod.

2. Gelijktrekken van de gesloten tijd voor snoek, met die voor de baars en snoekbaars (ook in relatie tot de gesloten periode voor een aantal aassoorten)

Snoek, baars en snoekbaars zijn de belangrijkste roofvissen van de Nederlandse binnenwateren. Een bescherming van deze toppredators is vanuit die positie begrijpelijk en achten wij ook zeker wenselijk. De huidige situatie van niet parallel lopende gesloten tijden voor de verschillende roofvissoorten, leidt echter elk voorjaar tot veel vragen van sportvissers en handhavers over het hoe en waarom van die verschillende gesloten tijden.

Wij zijn van mening dat het reduceren van de gesloten tijd voor de snoek tot de periode die geldt voor de baars en snoekbaars, geen schade zal toebrengen aan de snoekstand. In het algemeen is

de waterkwaliteit in de afgelopen decennia namelijk sterk verbeterd. Hierdoor is het water helderder geworden en als gevolg daarvan komen er meer en meer waterplanten. De visstand reageert op deze veranderingen en verandert mee. Bepaalde vissoorten gedijen beter in troebel water, andere vissoorten beter in helder plantenrijk water. Met name de snoek profiteert van het feit dat de Nederlandse wateren helderder en plantenrijker zijn geworden. Er zijn dan ook vele wateren in Nederland waar vroeger de snoekbaars veelvuldig voorkwam, maar waar die positie als gevolg van voornoemde veranderingen is overgenomen door de snoek. Voorbeelden hiervan zijn de Vinkeveense Plassen en de De Wijde Blick.

De paaiperiode van de snoek ligt vroeger dan de paaiperiode van de baars en de snoekbaars. Op basis van dat gegeven is een gesloten tijd in de maand maart verklaarbaar. Dat de gesloten tijd voor snoek ook nog de maand juni omvat, is naar onze mening vanuit een beoogde bescherming van de snoek in de paaitijd echter niet te verklaren. Vanaf eind april is de paai- en eventueel benodigde herstelperiode van de snoek daarvan, al lang voorbij.

Daar komt bij dat de gesloten tijd voor het vissen met aas waarmee op roofvis wordt gevestigd, alleen in de maanden april en mei van kracht is. Hoewel ook in de maanden maart en juni een gesloten tijd geldt voor de snoek kan de snoek in deze maanden worden bevestigd. De huidige gesloten tijd voor snoek, met name in de maanden maart en juni is daardoor van beperkte waarde; de snoek kan wel actief worden bevestigd, maar er geldt een terugzetsplicht.

Ook de bevissing van snoek door sportvissers is vanaf circa 1970 sterk veranderd. Vroeger werden de meeste snoeken meegenomen voor consumptie. Tegenwoordig is het onder sportvissers echter gewoonte om gevangen snoek weer terug te zetten. Voor de meeste wateren is op basis van de voorwaarden in de schriftelijke toestemming een meeneemverbod van snoek van kracht.

Gelet op het voorgaande zijn wij van mening dat een minder stringente bescherming in de vorm van een gesloten tijd van twee maanden in het voorjaar voldoende is. Eventuele gebiedsgebonden extra bescherming kan indien noodzakelijk worden geregeld middels de Vistandbeheercommissies (VBC's), c.q. de Visplannen.

Voor sportvissers en de handhavers zijn de maanden april en mei overigens geen onderwerp van discussie en duidelijk verklaarbaar. Daarmee zal deze wijziging leiden tot een betere acceptatie en handhaving van de regelgeving.

3. Aanpassing minimummaten voor een aantal vissoorten

Door hieronder nader aan te geven factoren zijn de winde, de baars en de rietvoorn tegenwoordig algemeen voorkomende vissoorten in Nederland die niet worden bedreigd door overbevissing, vervuiling of andere oorzaken. Voor deze vissoorten gelden daarom geen biologische redenen meer om een minimummaat te hanteren. Voor vergelijkbare vissoorten zoals brasem, blankvoorn en kolblei zijn in het verleden de minimummaten daarom komen te vervallen.

Winde: De winde heeft als reofiele (stroom minnende) vissoort het meest te leiden onder versnippering van zijn leefgebied door stuwen en sluizen. De laatste jaren zijn op veel plaatsen vispassages aangelegd waardoor het leefgebied aanzienlijk is vergroot en verbeterd. Een praktisch probleem is dat kleine winde en blankvoorn voor veel vissers lastig uit elkaar zijn te houden. Daarom kan gemakkelijk verwisseling plaatsvinden die bij controle tot problemen leidt. Door zijn geringe consumptiewaarde is de winde nauwelijks interessant voor de beroepsvisserij. Eventuele beroepsmatige bevissing op kleinere exemplaren zal volgens ons dan ook gering zijn en zal niet leiden tot overbevissing van de winde.

Baars: In veel wateren worden de meeste baarzen niet groter dan tien centimeter, maar wel paarijpp. Deze zogenaamde 'zwarte' baarzen komen bijvoorbeeld voor in polders en kanalen. Zij blijven klein omdat bepaald voedsel niet aanwezig is. De vaststelling van een minimummaat met het oog op de voortplanting c.q. het in stand houden van de soort speelt voor de baars dus

eigenlijk geen rol. Dit blijkt ook uit het feit dat deze vissoort de laatste jaren bezig is met een opmars met name in het rivierengebied. Gelet op het voorgaande is er naar onze mening geen noodzaak (meer) tot het instellen van een minimummaat voor de baars.

Daarnaast heeft het schrappen van de minimummaat voor baars het voordeel van een stuk duidelijkheid. Op het IJsselmeer mochten sportvissers in het verleden dertig (bovenmaatse) baarzen per persoon meenemen. Door Sportvisserij Nederland is dit aantal door middel van de voorwaarden van de schriftelijke toestemming teruggebracht tot tien. Ook is het sportvissers toegestaan om van 1 juli tot en met februari 30 ondermaatse baarzen in het bezit te hebben om deze als (dood) lokaas te gebruiken. Al met al een ondoorzichtige situatie die eenvoudig kan worden opgelost door de minimummaat te laten vervallen.

De baars is een vis die wel economisch wordt benut door de beroepsvisserij, maar in mindere mate dan de snoekbaars. Baars die kleiner is dan 22 centimeter (de huidige minimummaat) heeft een dusdanig laag gewicht dat deze niet interessant is voor de verkoop. Het laten vervallen van de minimummaat voor baars zal naar onze verwachting dan ook niet leiden tot intensivering van de beroepsvisserij op baars.

Rietvoorn: Met het helderder worden van het water en daarmee het plantenrijker worden van het water is de biotoop voor de rietvoorn sterk verbeterd in Nederland. De rietvoorn is daardoor een algemeen voorkomende vissoort in Nederland die niet wordt bedreigd door overbevissing. Er is daarom naar onze mening geen reden meer om een minimummaat voor de rietvoorn in te stellen. De rietvoorn heeft een geringe consumptiewaarde en zeker de kleinere exemplaren zijn commercieel niet of nauwelijks interessant. Verlaging van de minimummaat zal volgens ons dan ook niet leiden tot intensivering van de beroepsmatige visserij op rietvoorn. Als pootvis voor visvijvers is de rietvoorn wel beperkt interessant, maar in die situatie wordt de rietvoorn niet definitief onttrokken.

4. Instellen van een jaarrond gesloten tijd voor een aantal vissoorten

De afweging die wij hier hebben gemaakt is hoe het er met de stand van deze vissoorten in Nederland voor staat en of beschermende maatregelen een bijdrage zouden kunnen leveren aan instandhouding of uitbreiding van de betreffende soort.

Fint en elft: Meer in het bijzonder voor de elft en de fint is van belang dat de elft medio jaren '50 van de vorige eeuw is uitgestorven in Nederland. De fint komt nog wel voor in onze kustzone, maar paait hoogstwaarschijnlijk niet of nauwelijks in de Nederlandse rivieren. De afgelopen jaren is gestart met een groot internationaal herintroductieprogramma voor de elft in de Rijn. Sportvisserij Nederland participeert in dit project. Om deze herintroductie een betere kans te geven is een gesloten tijd voor de elft gedurende het hele jaar verstandig. Het verschil tussen de elft en de fint is zeer moeilijk aan uiterlijke kenmerken te bepalen. Daarom is het van belang om naast een gesloten tijd voor elft ook een jaarrond gesloten tijd voor fint vast te stellen. Ook is het niet denkbeeldig dat vanaf 2011 als gevolg van 'De Kier Haringvliet', de fint in een deel van het Benedenrivierengebied weer zijn intrede zal doen. Zolang er geen sprake is van een bestandsomvang die onttrekking mogelijk maakt, is jaarrond bescherming gewenst.

Kwabaal: Uit vangstgegevens blijkt dat de kwabaal nog slechts sporadisch voorkomt in Nederland. Door Sportvisserij Nederland is afgelopen jaar uitgebreid onderzoek gedaan naar deze vissoort, wat deze uitkomst bevestigt. Door herstel van beken zijn de kansen voor de kwabaal in Nederland wel weer sterk toegenomen. In samenwerking met verschillende waterschappen en het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek in België) worden de mogelijkheden voor herintroductie onderzocht. In de Beerze (Noord-Brabant) zijn in dit kader inmiddels de eerste kwabalen uitgezet. Gezien de geringe omvang van de kwabaal-populatie in Nederland en het herintroductieprogramma is jaarrond bescherming gewenst.

Vlagzalm: Deze vissoort komt slechts zeer sporadisch voor in Nederland. Slechts in enkele beken in Limburg en Noord-Brabant zijn nog zeer kleine populaties aanwezig. Middels inrichting van de beken en gericht visstandbeheer wordt zorgvuldig met deze populaties omgegaan. Een jaarrond bescherming van de vlagzalm ligt dan ook voor de hand.

Serpeling en sneep: In uw reactie vraagt u ons waarom wij niet tevens pleiten voor een gesloten tijd (het hele jaar rond) voor de serpeling en de sneep. Dit berust kennelijk op een misverstand want deze soorten noemden wij wel degelijk in ons verzoek, omdat deze vissoorten in slechts zeer kleine aantallen voorkomen en er geen aanwijzingen zijn dat deze bestanden zich (sterk) uitbreiden. Gezien de geringe omvang van de populaties serpeling en sneep is jaarrond bescherming gewenst.

Kopvoorn: Tevens vraagt u waarom wij geen gesloten periode bepleiten voor de kopvoorn. De reden hiervoor is dat deze vissoort net als de barbeel duidelijk aan een opmars bezig is. Op steeds meer stromende wateren in Oost- en Zuid-Nederland worden weer gezonde en omvangrijke kopvoornpopulaties aangetroffen. Een sprekend voorbeeld hiervan is de Swalm in Midden-Limburg. In 1989 werden in deze beek tijdens visstandonderzoek slechts zeven kopvoorns aangetroffen, in 1999 was dit aantal inmiddels opgelopen tot 33 stuks en in 2005 al tot 364 stuks. Dat is ruim een vertienvoudiging van de populatie in slechts zes jaar tijd. Ook in andere wateren heeft de kopvoorn al een spectaculaire comeback gemaakt. Extra bescherming via een gesloten tijd is voor deze soort daarom niet noodzakelijk en niet gewenst.

Belangrijk is dat de door ons voorgestelde wijzigingen leiden tot minder en eenvoudiger regelgeving voor de burger, en dat ze bijdragen aan betere mogelijkheden tot voorlichting en handhaving. Wij zouden het daarom zeer op prijs stellen wanneer de door ons voorgelegde punten op redelijke korte termijn zouden kunnen worden gerealiseerd

Ik vertrouw er op hiermee u voldoende te hebben geïnformeerd en uw vragen naar tevredenheid te hebben beantwoord. Zo nodig zijn wij altijd graag bereid een en ander nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Ir. J.J.A. Bongers
Directeur / secretaris

Cc. Mevr. A. ter Kuile / LNV